

**МИКОЛА СЕВАСТЯНОВИЧ ДЕРЖАВІН —
ЯК ДОСЛІДНИК ЕТНОЛОГІЇ БОЛГАР УКРАЇНИ**

Микола Севастьянович Державін — один з найвидатніших в радянські часи славістів — філолог, історик, літературознавець, а також організатор науки. Достатньо відмітити той факт, що він був одним з фундаторів радянської версії ідеології панслав'янизму.

Зацікавленість болгаристикою пов'язана з місцем народження майбутнього дослідника, а народився він у болгарському селі Преслав, що на Приазов'ї — сучасної Запорізької області. Перші його дослідження і були присвячені етнології та мові колишніх болгарських колоністів Приазов'я, Криму, Миколаївщини і, нарешті, Бессарабії.

Результатом цих досліджень стала фундаментальна двотомна праця «Болгарские колонии в России», перша частина якої присвячена етнології, а друга — мові болгар колишньої Російської імперії. Її етнологічна частина стала першим і досі неперевершеним узагальненням з етнології болгар сучасної України. М. С. Державін розглядає хоча і досить стисло, але практично всі боки традиційної культури болгар — господарство,

матеріальну культуру, обрядовість, вірування, соціонормативну культуру тощо. І все це на широкому порівняльному тлі, зокрема, в додатках праці вчений приводить чи не найпершу в науці бібліографію праць з болгарської етнології. Багато наукових питань були поставлені М. С. Державіним вперше, наприклад, про систему термінів спорідненості болгар, про еволюцію у них сім'ї.

Незважаючи на критику дослідника, що мала місце після його смерті, зокрема за прихильність до «марризму», чи за кон'юнктурність, треба зазначити, що його праці з етнології болгар України були глибоко аналітичними, що базувалися на великому емпіричному підґрунті як для свого часу найпередовішими в світі і зберігаючими своє наукове значення досі. Особливо треба відзначити, що М. С. Державін був першим відкривачем в радянській науці культурно та за історичною долею близьких до українських болгар етнічних груп гагаузів та албанців-арнаутів.